Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 273 | V Ljubljani, torek 30. novembra 1937 | Leto II.

Po prvem dnevu političnih razgovorov v Londonu o bodočnosti Evrope in sveta

Angleško-francosko soglasje do nemških zahtev

London, 30. novembra. o. Razgovori med francoskimi in angleškimi državniki, ki so se začeli včeraj in ki se nanašajo na vsa važna politična vprašanja na svetu ter so zaradi tega velikega pomena za mir in za bodočnost, potekajo ugodno in v soglasju.

Takoj v začetku včerajšnjih razgovorov je lord Halifax razložil svoje vtise s potovanja v Nemčijo. Francoski ministri so popolnoma doumeli pomen tega obiska in ugotovili, da je bil cilj potovanja dosežen. Nato je bilo obravnavano vprašanje o vrnitvi kolonij Nemčiji in je bilo sklenjeno, da se naj celotno vprašanje še ponovno prouči.

Nato so govorili o Delbosovem potovanju po Srednji Evropi, o Mali zvezi in pa o položaju na Daljnem vzhodu. Angleški in francoski državniki so se sporazumeli o tem, da je položaj zelo nevaren in da bo potrebno mnogo obzirnosti in točnosti, da se zavarujejo njihove koristi na Daljnem vzhodu.

V španskem vprašanju so se državniki prepričali, da je politika nevmešavanja popolnoma pravična. Ves svet je zadovoljen s tem ravnanjem. Konferenca trdi, da je to največji uspeh, ki so ga velesile dosegle.

Ob koncu je bila izražena želja, da bi prišlo do zbližanja in sporazuma z vsemi državami, dasi je treba še mnogo priprav, da bi se mogli začeti sploh kaki stvarni pogovori in pogajanja.

Iz teh kratkih vesti in iz dobrodušnih izjav, ki sta jih francoska državnika dala časnikarjem, sklepajo, da nemške zahteve niso naletele na gluha ušesa in da bi bili Anglija in Francija pripravljeni ustreči Nemcem delno v zahtevah glede narodnih manjšin v ČSR in v srednjeevropskih državah in da bi Nemčiji pustili proste roke v Srednji Evropi in na Balkanu, seveda če bo Nemčija dala Angliji in Franciji jamstva, kakršna bi Anglija in Francija zahtevali.

Francoska državnika sta zadovoljna

London, 30. nov. AA. (Havas): **Po končanih pogovorih v Doening Streetu je ministrski predsednik Chautemps sprejel francoske časnikarje v francoskem veleposlaništvu in jim rekel, da je zelo zadovoljen s prisrčnim sprejemom s strani angleške vlade.**

»Toda konferenca še ni končana in zato moram biti rezerviran, da bi ostal korekten. Pogajanja so se začela ob 11 dopoldne in so trajala do 6 popoldne. Kakor vidite, smo bili zelo pridni in edini počitek je bil sprejem, ki nam ga je v svojem stanovanju priredil predsednik vlade g. Chamberlain.

Dotaknili smo se vseh vprašanj, ki zanimajo ves svet in ti pogovori so bili pravo potovanje po svetu, kajti kamor koli smo prišli, povsod smo našli Angleže. Ne morem vam povedati podrobnosti z današnjih razgovorov, toda zelo sem vesel, ker vam lahko rečem, da se v vseh vprašanjih popolnoma strinjamo z našimi angleškimi tovariši. Mi smo zadovoljni — toda že vnaprej smo vedeli, da se naši vladi popolnoma ujemata v vprašanju miru in varnosti. Jutrišnji sestanek bo zaključil in potrdil popolno soglasnost med našima vladama.

Zakaj so se razbila pogajanja za mir v Španiji

Anglija in zapora nad špansko obalo

Pariz, 30. nov. o. »Matin« poroča, da se nacionalistično vrhovno poveljstvo pripravlja na velik splošni napad, ki ga bodo izvedli na vseh bojiščih. Ta napad, do katerega bi moralo priti takoj po padcu Gijona, so že trikrat odložili. Vse priprave za ta napad so že dovršene in razpolaga general Franco z okrog 1000 bojnimi letali ter 1500 topovi poleg drugega orožja. **Da so napad odložili, je vzrok v pogajanjih, ki so jih zastopniki valencijske vlade imeli z generalom Francom, da bi sklenili premirje. Pogajanja so potekala na skrivnem. Vojskujoči se stranki sta vsa poročila o njih tajili. Pogajanja pa so se razbila zaradi tega, ker je general Franco zahteval, da mu valencijska vlada izroči vse zlato, ki ga je odnesla iz bivše španske državne banke. Večino tega zlata je vlada poslala v Sovjetsko Rusijo za nakup orožja in streliva.** Zato ni govora, da bi se še kdaj vrnilo v Španijo. Namesto zlata je vlada ponujala nacionalistom, da jim izroči vse orožje, ki je povečini sovjetskega porekla. To ponudbo pa je general Franco odbil. Kakor vse kaže, se vojskujoča se tabora v Španiji kljub prizadevanju Anglije ne bosta pobotala in **je treba pričakovati velikega nacionalističnega napada za sredo decembra.**

London, 30. nov. Glede na poročila, da misli general Franco proglasiti zaporo republikanske obale, kar je je še pod oblastjo rdeče vlade, in da ne bodo njegova letala več spoštovala nevtralnih predelov v raznih vladnih pristaniščih, je vrhovni poveljnik angleške sredozemske vojne mornarice dobil nalog da se v tem vprašanju sporazume z nacionalističnimi pomorskimi oblastvi v Palmi. Angliji gre za to, da zavaruje svoje ladje pred napadi in poudarjajo, da general Franco nima pravice nadlegovati tuje ladje zunaj španskih obrežnih voda.

Madrid, 30. nov. AA. (Havas) Včeraj ob 12.30 so tri nacionalistična letala preletela Madrid. Protiletalske baterije so jih takoj začele obstreljevati in jih pregnale. Prebivalstvo ni bilo nič vznemirjeno. Letala niso vrgla nobene bombe. Pripravljenostno stanje za letalski napad je trajalo četrt ure.

Po včerajšnjem topniškem dvoboju so čete generala Franca izvršile napad na republikanske postojanke južno od Tolleda. Pri tem so trčile na hud odpor dinamiterov in na strojniški ogenj. Napadalci so trikrat naskočili, vendar so se morali vrniti na svoje prvotne postojanke. Njihove izgube so velike, republikanci pa nimajo nobene škode vzlic bombardiranju iz letalč

Francoski politični obisk v Mali zvezi in na Poljskem ne bo prinesel nič novega

Pariz, 30. nov. o. Francoski zunanji minister Delbos bo nastopil svoje važno politično potovanje v države Male zveze in na Poljsko 3. decembra. To potovanje naj služi utrditvi političnih zvez med Francijo, Poljsko, Romunijo, Jugoslavijo in Češkoslovaško. Pri tej priliki bo francoski zunanji minister skušal pridobiti države Male zveze za to, da kot celota sklenejo vojaško in obrambno zvezo s Francijo. Skušal bo izvedeti tudi, kakšno stališče zavzemajo te države do takozvane protikomunistične zveze med Italijo, Nemčijo in Japonsko, ker je bilo ob pristopu Italije v zvezo po časopisju precej pisanja, da bo vanjo pristopila najprej Polska, potem pa še kaka druga država. Ker ta trojna pogodba ni naperjena toliko proti Sovjetom, kakor proti Angliji in Franciji, je razumljivo, da Francijo zanima stališče njenih dolgoletnih zaveznic. **To stališče pa je docela jasno izraženo v nedavni uradni jugoslovanski izjavi, da se Jugoslavija kot srednjevelika država, ki mora gledati predvsem na gospodarske koristi, ne more brezpogojno vezati ne na ta, ne na oni politični tabor v Evropi, marveč si mora ohraniti proste roke ter pridobivati prijateljev, kjer si jih le more.** Podobno stališče zagovarja tudi ČSR, Romunija in Poljska. Zato potovanje francoskega zunanjega ministra ne more prinesti nič nepričakovanega in presenetljivega.

Delbos se pripelje v Varšavo 3. decembra. Še tisti da zvečer bo imel razgovor s poljskim zunanjim ministrom Beckom. 4. decembra bo Delbos obiskal predsednika poljske vlade Skladkovskega in maršala Rydz-Smiglega, nato pa predsednika republike Moscickega. Popoldne bo Delbos sprejel na francoskem poslaništvu Skladkovskega ter Becka ter bo imel z njima politične razgovore.

7. decembra se francoski zunanji minister odpelje s Poljskega v Bukarešto.

100 milijonov dolarjev posojila za kitajsko obrambo

London, 30. nov. o. Zastopnik kitajske vlade pri ZN, Wellington Koo, je zadnje čase imel razgovore z angleškimi, ameriškimi, francoskimi in belgijskimi finančniki, da bi od njih dobil 100 milij. dolarjev posojila za organizacijo kitajske obrambe.

Novo kitajsko posojilo je sklenjeno po obrestni meri 3%. Pogodba specificira vojni material, ki se ima nabaviti iz tega posojila. Med drugim gre za nabavo tisoč letal, 150 poljskih topov, 450.000 šrapnelov in granat za poljske topove, 50 težkih topov, 3000 granat za težke topove, 324 protiletalskih topov, 240 lažjih topov za strelske jarke, 120 gorskih topov, 1,824.000 nabojev za gorske topove in za topove v strelskih jarkih, 20.000 strojnic, 500 milij. nabojev za puške in strojnice, 10 milij. kilogramov bomb, 2000 telefonskih aparatov, 100 naprav za poljske radijske postaje, 104 naprave za poljski brzojav in 20.000 kg telefonske žice.

Sporazum med Rusijo in Kitajsko

Šanghaj, 30. nov. AA. Stefani. Kitajski dnevnik »Social Daily News« piše, da je sklenjen sporazum med Kitajsko in sovjetsko Rusijo. Rusija priznava kitajsko oblast nad zunanjo Mongolijo, kjer je sedaj mnogo ruskih čet. Vendar Rusija ne bo naravnost posegla v vojne dogodke na Kitajskem.

Japonci prodirajo proti Nankingu

Šanghaj. 30. nov. Po poročilih z japonske fronte so Japonci danes dopoldne zavzeli mesto Kjangin. Poročajo tudi, da so Japonci vkorakali v Vucijen. Zaradi japonskega prodiranja je 2. kitajska obrambna črta zelo ogrožena. Z zavzetjem Japonga je zdaj vse jezero Tajhu v japonski oblasti.

Japonsko poveljstvo uradno objavlja, da so Japonci zavzeli Šangcao. Kakor je znano, so bili Kitajci tamkaj naredili velik jez čez Rumeno reko. Japonci so zavzeli tudi Šing, važno železniško postajo zahodno od jezera Taihu proti Nankingu.

Nemški propagandni minister Göbbels bo v kratkem odpotoval v Egipt, najbrž zato, da bi se z egiptovsko vlado dogovoril za ugodnejši nakup bombaža, ki ga Nemčija potrebuje veliko za izdelovanje vojnih razstreliv.

Mož holandske prestolonaslednice Julijane — knez Bernard, se je hudo ponesrečil z avtomobilom blizu prestolnice Amsterdama.

Načelnik francoskega generalnega štaba Gamelin bo sredi decembra obiskal Nemčijo, kjer bo gost nemške vojske. S tem bo vrnil nedavni obisk načelnika štaba, generala Becka v Parizu.

Drobne s policije

Ljubljana, 30. nov.

Včeraj popoldne je prikolovratilo pet krošnjarjev Dalmatincev v gostilno Recelj na Celovški cesti. Bili so že dobro okajeni in jim gostilničar ni hotel dati več pijače, ker jih je že poznal, saj so mu že pred nedavnim uprizorili dobršen pretep v gostilni. Kljub temu pa ni ušel nesreči, kajti nadelani krošnjarji so začeli razbijati in premetavali stole in steklenice. Najprej so izpraznili gostilno in nagnali goste, nakar so še gospodarja in druge domače pretepli, tako da so nekateri dobili kar znatne telesne poškodbe. Ko so svoje junaško delo opravili, so jo seveda popihali, vendar so jih policijski organi polovili in odpeljali v zapore, odkoder bodo šli na sodišče, kjer se bodo morali zagovarjati radi telesnih poškodb.

V ljubljandski klavnici se množe tatvine mesa dan za dnem. Menda je kraja mesa postala že glavni zaslužek nekaterih, ki brezobzirno kradejo, kar jim pride pod roke. V soboto dopoldne je tako izginil pri belem dnevu nekemu mesarju izpred hladilnice cel očiščen prašič, težak 120 kg. Izginil je medtem, ko je stopil mesar nazaj v hladilnico. Razumljivo je seveda, da niso našli niti prašiča, niti storilcev. Doslej je bilo največ, kar je bilo ukradenega, pol teleta. Sedaj pa so začeli tatovi krasti cele živali. Če bo šlo tako naprej, bodo morda nekoč čez noč odnesli celo klavnico.

Nova palača pod streho

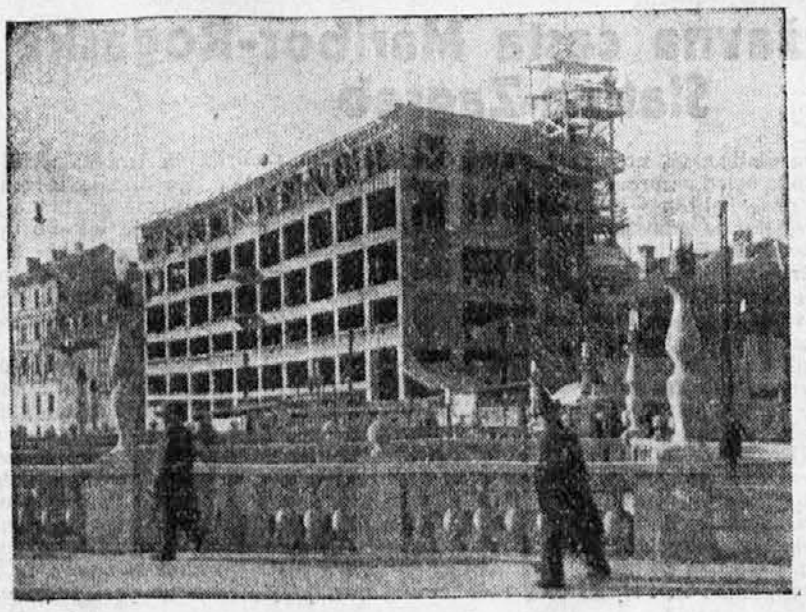

Ljubljana, 30. nov.

V letošnjem letu rastejo v Ljubljani palače, kakor gobe po dežju. V juliju so začeli graditi ob trimostju na Marijinem trgu veliko palačo tvrdke Mayer, ki je sedaj že pod streho. Položna streha bo pokrita z bakreno pločevino, zunanjost palače pa že sedaj kaže, da bo zgradba na pogled mogočna in lepa. V pritličju bo velika prodajalna, ki bo s posebnim in razsežnim balkonom razdeljena v dve etaži. V ostalem delu petnadstr. stavbe bodo dvo- in trisobna stanovanja. Pogled na stavbo kaže že sedaj, da se bo lepo prilegala okolici in da bo Marijin trg z njo mnogo pridobil.

Vesti 30. novembra

Sovjetske strokovne organizacije bodo sprejete v mednarodno zvezo delavskih strokovnih organizacij, katero vodijo socialisti, čeprav ta zveza do zdaj ni marala sprejemati v članstvo organizacij iz diktatorskih držav, kjer je svobodno združevanje delavstva nemogoče.

Mednarodno lovsko razstavo v Berlinu so zaprli. V treh tednih jo je obiskalo okrog pol milijona ljudi.

7 italijanskih letalcev je našlo smrt v morju blizu Ostie, kjer sta se zaleteli dve bombni letali in padli v morje.

Vsi britanski zdravniki morajo biti pripravljeni za službo v vojski in bodo ob mobilizaciji takoj vpoklicani.

Japonska vlada bo z jutrišnjim dnem priznala špansko nacionalistično državo.

Angleško vojaško odposlanstvo bo prišlo na Portugalsko v februarju prihodnjega leta z namenom, da okrepi prijateljske zveze med Anglijo in Portugalsko, v resnici pa zato, da bo preosnovalo portugalsko vojsko in mornarico, ki ni v nič kaj zavidnem stanju. Portugalsko prijateljstvo je za Angleže dragoceno, saj imajo v Portugalski stražnika in oporo za varstvo svoje poti v Indijo.

»Naša ljuba Gospa francoska, ohrani nam mir,« tako se glasi napis na spominski svetinji, ki jo je izdalo vodstvo papeškega paviljona na svetovni razstavi v Parizu. Načrt za svetinjo je naredil francoski kipar Roger de Villiers.

Poljsko časopisje napada Čehe zaradi čudnega ravnanja s Poljaki, češ da si češka uprava v obmejnih predelih prizadeva poljsko prebivalstvo, povečini rudarje, za vsako ceno raznaroditi. Zaradi tega se spor med obema bratskima narodoma nadaljuje.

Novi oddelki angleškega vojaštva prihajajo te dni v Palestino. Povečini so to posebne čete, izurjene za boje v gorovju, iz česar sklepajo, da bodo Angleži začeli s temeljitim čiščenjem judovskega gorovja, v čigar soteskah se skrivajo arabski uporniki.

Vojska Združenih držav je danes močnejša, kakor pa je bila kadar koli v zgodovini. Vendar je ameriško vojno ministrstvo mnenja, da bi bilo treba število vojaštva zvečati za 150.000 mož in za 14.000 častnikov.

Mednarodna zveza bivših vojakov je sklicala veliko zborovanje v Pariz. Zborovanje se je začelo včeraj in bo trajalo tri dni. Inozemska zastopstva na tem kongresu bo sprejel tudi predsednik francoske republike Lebrun.

Krvno maščevanje so prisegli trije sinovi pokojnega 80 letnega arabskega voditelja Tarkama, katerega so Angleži v soboto obesili. Sinovi so se zarotili na očetovem grobu, da bodo ubili sodnike in angleškega visokega komisarja.

Avstrijski finančni minister Neumayer se v Londonu baje pogaja za večje posojilo, ki naj bi ga avstrijski državi dale londonske banke.

Italijanska vlada je sklenila priznati mandžursko državo in bo tam ustanovila svoje poslaništvo. To bo eno prvih mednarodnih priznanj te japonske podružniške države na kitajskem ozemlju.

Bivši avstrijski podkancler in voditelj heimwehrovske organizacije, knez Starhemberg je dosegel ločitev prvega zakona in se bo v kratkem poročil z igralko Noro Gregorjevo, ki je doma iz Gorice.

Družine italijanskih prostovoljcev, ki so padli v Španiji, bodo dobile po odredbi nacionalistične vlade v večno last zemljo, na kateri so grobovi njihovih sinov. Španska narodna ženska zveza pa bo skrbela za to, da grobovi ne bodo nikdar brez cvetja.

Romunija je pred zelo važnimi dogodki, je izjavil bivši zunanji minister Titulescu, ki se je za volitve vrnil v domovino pristavljat v imenu ljudskih front svoj piskerček na politično ognjišče.

Zaradi izida ljudskega glasovanja o prepovedi framasonskih lož v Švici je, kakor smo pravilno napovedali, v Evropi najbolj veselo ljubljansko »Jutro«, ki temu dogodku posveča tudi največ pozornosti. V svojem prvem poročilu pred glasovanjem je pisalo, da zahtevajo prepoved hitlerjevci in fašisti, to je »Jutrova« duhovna žlahta; danes pa pravi, da so uboge framasone hoteli požreti švicarski klerikalci, da pa je zaradi tega, kakor ponavadi zaradi vsega, kar si »Jutro« izmisli, izbruhnil med taistimi švicarskimi klerikalci razkol. Stvar je pomembna v toliko, ker je »Jutro« le priznalo, da so framasoni na svetu in da so »Jutru« zelo pri srcu — ergo si jih niso izmislili kaki javorski fajmoštri, kar »Jutro« rado pripoveduje.

Protijudovsko propagando bo z vsemi sredstvi preganjala francoska vlada, tako je izjavil notranji minister Dormoy na pritožbo levičarskih strank, češ da se tudi v Franciji opaža vsemočnejša mržnja proti Judom. Tej ministrovi izjavi se ni čuditi: z njim vred je med člani sedanje vlade 11 Judov, med njimi Leon Blum, voditelj francoske ljudske fronte.

Velike demonstracije so bile danes in včeraj v sirskih mestih Aleksandretti in Antiohiji, kjer je francoska uprava razglasila novo mestno ustavo, ki je pa turško in sirsko prebivalstvo ne mara sprejeti. V mestih je izbruhnila tudi splošna stavka.

Preiskava o nesreči poljskega letala, ki se je razbilo na poletu iz Soluna v Sofijo, je ugotovila, da je letalo 2600 m visoko zadelo v skalovje v bolgarskem gorovju in se razbilo.

Predsednik madžarske vlade Darany in zunanji minister Kanya sta končala svoj političen obisk v Nemčiji in se včeraj vrnila v Budimpešto.

Atentatorja na predsednika egiptovske vlade so prijeli takoj po poskusu atentata, in ugotovili, da je to bil mlad Egipčan z imenom Ab-del-Kader.

Angleški kralj Jurij VI. je za danes povabil na kosilo predsednika francoske vlade Chautempsa in zunanjega ministra Delbosa.

Povratek sezonskih delavcev

V Nemčiji in Franciji je bilo letos slabo

Maribor, 29. nov.

Že nekaj dni prihajajo v Maribor veliki transporti po več sto ljudi, ki potujejo v Prekmurje. Sezonski delavci so to, ki se vračajo iz Nemčije in Francije, kjer so bili od pomladi zaposleni pri poljskih delih. Letos jih je bilo iz Prekmurja okrog 5000, ki so našli zaslužek na francoskih in nemških veleposestvih. Prejšnja leta je bilo to število dosti večje, včasih se je mudilo na sezonskem delu do 10.000 prekmurskih fantov in deklet ter so ostajali doma čez poletje samo starci in otroci. Takrat so bili tudi dobri časi glede zaslužka, ljudje so se vračali v pozni jeseni z lepimi prihranki, ki so znašali po 10.000 in več dinarjev, tako da ni bilo denarja dovolj samo za vsakdanjo potrebo, temveč ga je preostalo tudi za slabe čase. Prekmurske hranilnice in posojilnice v letih najhujše krize niso poznale pomanjkanje denarja, katerega so dobivale od sezonskih delavcev in izseljencev. Letos pa se vračajo Prekmurci slabe volje. V Nemčiji in Franciji je bil zaslužek slab. V Nemčiji bi še šlo, če ne bi bila slaba zamenjava marke pri nas in če ne bi bila Nemčija zavrla pošiljanje denarja v domovino. Vsak delavec je lahko poslal na mesec deset mark, s seboj pa je tudi lahko vzel samo 50 mark v gotovini, ves ostali zaslužek pa je moral pustiti v Nemčiji ter si nakupiti zanj obleke in drugih potrebščin, ki bi jih prav lahko pogrešil, ali pa jih kupil dosti ceneje doma. Mnogi delavci, zlasti ženske se vračajo v lepih novih oblekah, ki jim doma ne bodo za rabo, dosti je tudi takih, ki so investirali svoj zaslužek s tem, da so si dali popraviti zobovje. Poleg tega še težijo, da je bila prehrana slaba. Dobivali so sam krompir dan za dnem, brez mesa in druge prikuhe. Dvakrat na teden so dobili hlebec kruha, tako velik, da si ga lahko na mah pojedel. Potem so si morali kruh kupovati, stal pa je kg 50 pfenigov — še enkrat dražji kot pri nas. Tudi so si morali kupovati južine, ker ne bi pri težkem delu vzdržali ob hrani, katero so dobivali. — Delavcem, ki prihajajo iz Francije, se je glede prehrane bolje godilo, kakor onim v Nemčiji, pritožujejo pa se tudi zaradi zaslužka. Ves zaslužen denar so smeli vzeti sicer s seboj, toda frank stoji danes tako nizko, da bi bili toliko zaslužili tudi pri nas, pa z manjšo muko.

Počastitev spomina pok. Rudolfa Dolinarja

Kat. akademiki mu bodo postavili časten spomenik

Ljubljana 29. novembra.

Pol leta bo potekło, kar je 8. junija padel kot nedolžna žrtev v Prihovem akademik Rudolf Dolinar, v cvetu svoje mladosti, kot žrtev političnih strasti. Kaj je pomenila njegova smrt za ves slovenski narod, to je izpričal lep pogreb, ki je ponovno dokazal, da njegova smrt ne bo ostala in ne sme ostati pozabljena, ampak bo morala živeti v zavesti mladine in vseh, ki čutijo, da slovenski narod ne bo nikdar predmet prekupčevanja raznih političnih eksgeneralov, temveč da bo v boju za svojo svobodo dal zadnjo kapljo svoje krvi, če bo to potrebno.

Da bi počastili spomin svojega padlega tovariša, so se katoliški akademiki odločili, da mu postavijo časten spomenik. O tej lepi njihovi akciji je v nedeljo zvečer pričala prireditev Grillparzerjeve »Prababice«. v frančiškanski dvorani. Frančiškanska dvorana je bila nabito polna katoliške akademske mladine in ostalega občinstva, ki je z obiskom dokazalo, da še zmerom živo čuti bridko izgubo mladega katoliškega fanta.

Akademik g. Janez Tominec se je v lepih besedah spominjal dragocene žrtve, okoli katere se moramo strniti vsi. Žalostno je, da se je to zgodilo, kar priča o slepoti Slovencev, ki so prišli v svoji zaslepljenosti že tako daleč, da brat mori Slovenca brata, kakor pravi Prešeren. Rudolf Dolinar bo ostal v srcih nas vseh večno zapisan, ob njegovem grobu pa si bomo vedno prisegali zvestobo sami sebi.

Grillparzerjeva drama v petih dejanjih »Prababica« je doživela prav lep uspeh. Akademiki so jo igrali z resničnim doživetjem njene globoke vsebine.

Vsi igralci so se potrudili, da je igra dosegla prav lep uspeh, h kateremu častitamo.

Izpred obrtnega sodišča

Naj le jaz tega človeka v roke dobim

Mojster je svojemu tapetniškemu pomočniku v soboto pravilno odpovedal na 14 dni. V ponedeljek je prišel pomočnik, kakor po navadi, na delo. Popoldne ob 16 pa je prenehal delati, si dal prinesti v delavnico piva in žganja, se upijanil, oviral druge pomočnike pri delu, razbil naslonjalo pri divanu, razrezal tapetniško blago ter z ozirom na mojstra večkrat z dvignjenima rokama grozil: »Naj le jaz tega človeka v roke dobim!« — vse to v odsotnosti mojstra.

Ko je pomočnik prišel naslednjega dne v delavnico, ga je mojster takoj odpustil. Pomočnik je s tožbo zahteval odškodnino za 14 dnevno odpovedno dobo. Pri razpravi se je dokazalo, da se je pomočnik res tako obnašal, kakor je gori navedeno. Sodišče mu ni priznalo nikake odškodnine. Njegovo početje se nikakor ne da opravičiti: takojšnji odpustitveni razlog je sicer podan le tedaj, če se delojemalec kljub ponovnemu opominu vdaja med delovnim časom pijančevanju; v predmetnem primeru se je to samo enkrat zgodilo, zato bi mojster še ne bil smel odpustiti pomočnika zaradi pijanstva kot takega; toda pomočnik je v vinjenosti v toliki meri kršil svoje dolžnosti, da je bil odpust opravičen. Že ustavitev dela 3 do 4 ure prezgodaj, zapeljevanje sopomočnikov, da naj isto store, kaže na to, da ni hotel vršiti svoje dolžnosti in da je drugo uslužbenstvo navajal k neposlušnosti. Popolnoma upravičen pa je bil odpust, če se upošteva, da je v veliki hudobiji poškodoval divan in razrezal blago ter grozil mojstru z gori navedenimi besedami; takrat je bil, kakor so priče izpovedale, le malo okajen. S takim obnašanjem je pomočnik izgubil zaupanje pri mojstru in je bil tedaj odpust tudi iz tega razloga umesten.

Bernekerjeva šupa prodana

Ljubljana, 30. novembra.

Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je drugače suhoparna. Pove samo, kdo je kaj prodal in kdo kaj kupil, kdo je prejel kako hipoteko itd. Zadnje čase so bile prav živahne kupčije s hišami in zemljišči. Bricelj Ivan, stavbni mojster v Ljubljani, Kregar Fran, gostilničar in posestnik v Štepanji vasi in Kavka Karel, stavbni mojster v Ljubljani so kot edini poslovodje »Ljubljanske gradbene družbe« d. z o. z. v Ljubljani prodali Rajku Turku, carinskemu posredniku v Ljubljani, ki je tudi narodni poslanec, parc. št. 195-1 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 2142 m² in parc. št. 302 iste k. o. v izmeri 696 m² za 930.000 din. Na tem kompleksu se je nahajalo nasproti mestne elektrarne stavbno podjetje. Spredaj je bila delavnica, kjer je svoječasno delovalo stavbno podjetje Pontello & Seravalli, ki je med drugim po potresu gradilo mnogo ljubljanskih velikih hiš in ki je bilo udeleženo tudi pri regulačnih delih struge Ljubljanice. Dediči Abrahama Seravollija so sedaj ta kompleks prodali. Zadaj je bila skromna šupa, v kateri je dolga leta preživel kipar Primoža Trubarja pokojni France Berneker. Skromno je živel. Kuhal si je v šupi samo čaj in kakšno čorbo. Zmrzoval je. Niti prijatelja ni hotel povabiti v skromno zatočišče. Edino Cankarjeva gospa Judit se ga je dostikrat usmilila in mu dala gorkejšo hrano. Šupa bo sedaj zginila...

V zadnjem času je bilo prodanih še mnogo drugih parcel in hiš. Omenjamo samo, da je Antonija Žagarjeva roj. Fortuna prodala znano gostilno pri »Fortuni« na Vodovodni cesti z lepim vrtom gostilničarju Vinku Pajku, sedaj na Linhartovi ulici 4, za 200.000 din.

Slabi hodniki v Kočevju

Istočasno s popravilom ceste je kočevska Mestna občina pričela popravljati svoje hodnike za pešce, ki so bili že v skrajno slabem stanju. Mislili smo, da bo hodnike popravila, jih je pa prav nasprotno onesposobila za pešhojo. Nasula je namreč na hodnike prav debelega peska, tako da je cesta vsaj za 75% boljša od hodnikov, določenih za pešce. Ves promet pešcev se je zaradi tega preselil na cesto. Skrajno slab je pa hodnik med gimnazijo in Marijinim domom. Zdi se, da se kočevska Mestna občina ne zaveda, do kakšne nesreče lahko pride na zgoraj omenjenem kraju, kjer vsak dan hodijo dijakinje in dijaki v Marijin dom in gimnazijo. Nihče pa ne hodi po hodniku, ker je na njem predebel pesek in je škoda podplatov. Šolska mladina hodi zaradi tega po cesti in se na ta način izpostavlja nevarnosti prometnih nesreč. Morda je kočevska mestna občina mislila, da imajo vsi pešci avtomobile — kot ga ima n. pr. kočevski župan — in je zato pač vseeno, kakšni so hodniki! Ker pa je v Kočevju več pešcev kot motornih vozil, upamo, da bo »Mestna občina« hodnike, namenjene pešcem, dala vsaj toliko povaljati, da bomo po njih lahko hodili — obenem pa bo odpadla vsaka nevarnost prometnih nesreč!

† Dr. Ivan Högler

Včeraj zvečer je umrl v Leonišču v Ljubljani po daljši bolezni zdravnik Trgovske bolniške blagajne, dr. Ivan Högler, znan številnim zavarovancem zaradi vestnosti in srčne dobrote, s katero je sprejel slehernega, ki se je zatekel k njemu. Naj počiva v miru!

Zadnje dni je pritisnil hud mraz, ki pridno skrbi za prijatelje drsalnega športa. Voda zmrzuje, led se dela. Če bo mraz trajal tudi še danes ves dan in preko noči — bo jutri, 1. decembra, drsališče SK Ilirije že odprto.

Prijeti vlomilci

Gornja Radgona, 27. novembra.

V Turjanskem Vrhu pri Slatini Radenci je bil v četrtek, dne 25. novembra, pri belem dnevu izvršen vlom v viničarijo murskosoboškega župana g. Hartnerja in v viničarijo upokojenega polkovnika Špajsa iz Zagreba. Vlomilec je vlomil s sekiro v stanovanje ter odnesel precej obleke in nekaj manj vrednih stvari. S ponarejenimi ključi je vlomilec s pomočjo še dveh drugih tovarišev vlomil v shrambo. Tam so izmaknili 40 litrov žganja, nato pa neopaženo izginili.

Tatovom pa so prišli kmalu na sled. Glavnega roparja so tudi ujeli. Preden so ga ukrotili, se je krčevito branil z velikim nožem, ki pa so mu ga izbili iz rok. Glavni storilec teh vlomov je že star znanec sodišč Piše se Pukšič Anton in je doma iz okolice Varaždina. Izdal je tudi svoja tovariša. Sta to viničarja Golob Alojz iz Kocijana pri Kapeli in Kralj Martin iz Kamerška pri Ljutomeru.

Pri zaslišanju je Pukšič Anton povedal, da je bil na furežu pri Golobu Alojzu s svojim tovarišem Kraljem in so se pogovarjali, kako bi se dalo dobiti nekaj pijače. Kmalu na to so se odločili za vlom v zgoraj navedeni viničariji ter so nato ukradli 40 litrov žganja, katerega so si deloma razdelili, deloma pa so ga zakopali na varno mesto. Pri tem se je Pukšič polastil tudi drugih stvari. Omenjeni so bili po zaslišanju na okrajnem sodišču v Radgoni predani v zapore okrožnega sodišča v Mariboru, kjer dobe tudi svoje plačilo.

Zagorje ob Savi

Sveti Miklavž pride na željo staršev k otrokom tudi na dom! Tako je sporočil tukajšnjemu Prosvetnemu društvu, vendar pa zahteva za to znesek din 20 ki jih bo porabil za plačilo voza, s katerim se bo peljal, ker kot je znano, je ta sveti mož izredno star ter zato ne more svojega posla več opravljati peš. Starši, ki tedaj želijo, da se oglasi sv. Miklavž na njih domu, naj to sporoče pravočasno Prosvetnemu društvu, kjer dobe tudi vse ostale informacije.

Pri Jurci poleg cerkve v Zagorju so imeli v noči od nedelje na ponedeljek na obisku nepovabljenega gosta v osebi nekega, doslej nepoznanega uzmoviča. Slednji je temeljito oplenil Jurčevo tobačno zalogo ter je segel tudi poznamkah, tako da je napravil škode za ca 1000 din. Upati je, da bo tat, ki je imel očividno pomagača, kmalu v rokah pravice.

Sprejemi pri banu

Na državni praznik 1. decembra bo sprejemal g. ban dr. Natlačen od 12 dalje v banski palači poklonitve in čestitke. Kakor v preteklem letu je g. ban z ozirom na sedanje izredno težke socialne razmere odredil, da se zakuska, ki so jo običajno priredili za one, ki so prišli čestitat, tudi letos opusti, in da se namesto te razdeli med razna karitativna društva znesek 25.000 din z naročilom, da se uporabi za obdaritev najsiromašnejših na praznik 1. decembra.

Filmi

»Dolomiti v plamenu« (Kino Matica). Vojni film o junaštvu tirolskih strelcev, ki so, kakor mi Slovenci, branili v svetovni vojni ne Avstrijo, marveč svojo zemljo To je menda prvo delo, ob katerem slovenski gledalec ne čuti le groze in odpora do vojne, marveč vidi v filmu smisel junaštva boja in žrtve za domovino in rodno zemljo. V dejanju filma se meša življenje tirolske gorske vasi za fronto z življenjem brambovcev, ki stoje za svojo vas na straži v skalah, snegu in viharju. S tem delom je v filmu heroizirano tirolsko junaštvo, nato pa, da bo kdo kdaj pokazal, kako smo Slovenci branili svojo zemljo, bomo verjetno še dolgo čakali Dejanje in igranje se v tem delu prijetno razlikujeta od tako imenovanih ameriških grandioznih epopej po svoji preprostosti in naravnem, nič filozofskem doživljanju vojne, njenega zla in smisla. kakor so ga občutili in doživljali mali neznatni ljudje. V filmu je veliko realističnega kmečkega zdravja brez gest, veliko naravnega humorja, tihe žrtve in junaštva. Igralci, po večini še neznani, preprosto zgodbo podajajo nepretirano, lepo in prepričljivo Zunanji režijski poudarki, vojni prizori v gorovju, zlasti pa podajanje psiholoških vojnih strahot presega veliko tega, kar smo v takih filmih dosedaj videli. Pri fotografiji pa se pozna vešča Ostermayerjeva roka. Film velja videti.

Nova reliefna karta Pohorja

Mladi mariborski kartograf g. Milan Werk, ki se je zadnja leta lepo uveljavil z nekaterimi kartografskimi deli, ki so bila izdana v večji nakladi, je izgotovil te dni prvo reliefno karto Pohorja in Kozjaka, ki je svojevrstno in za naše razmere povsem novo delo. Karta je izdelana v velikosti 90 × 60 cm. Vsebuje s ptičje perspektive iz severovzhoda preko Maribora na Dravsko dolino generalizirano podani teren v polovičnem reliefu, vodovje, prometna sredstva od železnic preko avtomobilskih cest do planinskih poti. Reliefna karta je po svoji vsebini kakor po izvedbi najboljši kažipot vsakomur, kdor se za Maribor in njegovo zaledje zanima. Karta je uporabna za vse vrste ponatisov. Delo je geografsko natančno, delano na podlagi špecialk ter na osnovi nasvetov najboljših poznavalcev Pohorja in Kozjaka. Karto namerava odkupiti ter izdati v večji nakladi Tujsko-prometna zveza v Mariboru.

Vlomilec se je obrisal pod nosom

Ljubljana, 30. nov.

Ponoči je bilo vlomljeno v Osrednji zavod za žensko obrt. Vlomilec je predrl in razkopal zid pri peči in navrtal blagajno, v kateri ni bilo ničesar. Druge blagajne se na srečo ni lotil. Mož je bil silno radoveden, saj je na mizi g. ravnatelja Račiča pretipal in prevohljal slednji papirček.

Ljubljanska opera: „Ančka"

Ljubljana, 30. novembra.

Vsako leto najmanj ena domača, izvirna, ponesrečena opereta — to je menda edina tradicija našega opernega Narodnega gledališča. Letos sta pomagala izpolniti to tradicijo dva akademika ljubljanske univerze, g. O. Dobeic in g. S. Samec. Njuna ambicija je sicer hvalevredna; toda če se ni našel pri upravi Narodnega gledališča nihče, ki bi mladima avtorjema prijazno povedal, da vsakemu operetnemu komponistu ni treba s svojim konjičkom zajahati kar v *Narodno gledališče*, ker se to pravi ali precenjevati sebe ali pa podcenjevati gledališče — potem smatram za svojo dolžnost, da to storim jaz tu na tem mestu. Če sta namreč bila avtorja toliko srečna, da jima je njuno delo uprizorilo naše Narodno gledališče, potem mi bosta gotovo odpustila. če to njuno delo presojam z ozirom na nivó Narodnega gledališča, vsaj kakršen bi moral biti, kakršen pa žalibog ni več po zaslugi sedanje uprave.

Kar je na »Anči« deloma dobrega, so to glasbeni vložki: če bi bili le še toliko originalni, kolikor so melodiozni in kolikor je solidna instrumentacija g Bradiča, potem nam ne bi bilo treba gledati, kako se pleše sredi zabukovske vasi tango. Libreto pa je precej diletantsko primitiven. Res v njem na splošno ni opolzkih dvoumnosti, res se ob koncu dejanja objamejo kar štirje zaljubljeni pari, a to nam vendar, za boga, ne bo edino merilo za kvaliteto operete. V duhovitost zaide libreto le prav redko, zato pa tem rajši v dolgoveznost in dolgočasnost. Ruščina obeh profesorjev iz balona pa je zmožna spraviti poslušalca v obup.

Izvedba sama ni nudila delu nobene koristi ali pomoči, ker se je gibala z nekaj izjemami precej pod povprečnostjo. Od igralcev bi omenil le g. Župana, ki je bil s svojim neprisiljenim humorjem edina svetla točka v opereti. Glasbeni del je vodil g. D. Žebre prav solidno, inscenacija g. arh. Sedlarja je bila prav skromna, brez posebnih domislekov, ravno taka pa tudi režija g. Šesta.

Verjamem, da sta imela avtorja najresnejše namene, saj kot je razvidno iz »Gledališkega lista«, naj bi po njunem mnenju opereta vzgajala občinstvo za resno operno umetnost; ta vzgojevalni cilj bosta pač s tako opereto brez vsebine, kot je »Ančka«, težko dosegla, poleg tega pa že g. ravnatelj Polič tako neusmiljeno vzgaja občinstvo z operetami, da bo občinstvo vzgojeno prav, ko ne bo v Ljubljani nobenega opernega pevca več. Možno je tudi, da vidi kdo (n. pr. g. Polič, glej njegove uvodne besede ob otvoritvi operne sezone) v izvajanju domačih del, pa naj bodo kakršnekoli kvalitete, »pionirsko delo«. Zato pa si bo treba to »pionirsko delo« čimprej pobližje pogledati. W.

Pod paragraf so prišli Notranjci

Ljubljana, 30. novembra.

Niso prišli naši Notranjci pod paragraf zaradi kakih hudih zločinov, da bi morili in ubijali ljudi, pa jih je zviti paragraf prijel zaradi drugih stvari. Prav redko človek — sodni reporter — sreča Notranjca tam na znameniti zatožni klopi v dvorani št. 79. Včeraj pa je imel kazenski sodnik poedinec g. Fran Gorečan opravka z Notranjci. Bil je prav kmečko očetovski.

Tihotapstvo lesa

Huda je drugače stvar s tihotapci. Tam na naši zapadni meji tihotapijo. Spravljajo čez mejo vse mogoče stvari, tako konje, sladkor, kavo, saharin in tudi kokain. Saj je neki notranjski trgovec pri tihotapstvu mnogo izgubil. Ljubljanski »kokainisti« so ga ofrnažili za celih 36 jurjev. Tihotapstvo lesa in tramov je pa res huda stvar. Dva Unčana, Jože J. in France M., sta izvlekla iz Matičičevega gozda na škodo lesnega veleindustrijca Franceta Hmelaka kar raznega lesa za 15.780 din in 138 tramov v vrednosti okoli 3000 din. Spravila sta jih v gozd Josipa Gabrenje z Rakeka. Imela sta namen, da jih potem pretihotapita v Postojno in tam primerno prodasta. Prišla sta pa druga dva Unčana, lepo les odpeljala in ga tam preko Ravberkomande pripeljala v Postojno, kjer sta ga tudi lepo prodala. Obravnava pred sodnikom je bila prav živahna. Sodnik je dognal, da sta dva prva tatova les kradla, druga skupina pa njima les odpeljala v Postojno brez vednosti prvih dveh. Bilo je tako, da je sodnik izrekel pravično sodbo. Pogojno za 2 leti sta bila obsojena dva Unčana, in sicer Jože J. na 20 dni zapora, a Jernej J. na 1 mesec. France M. je dobil 14 dni, četrti obtoženec Tone M. pa je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Vsi so bili s sodbo zadovoljni.

Prestavil je mejnik

Tam, v drugače nepoznani Štrukljevi vasi, ki je lepa in prijazna, ki spada pod občino Sv. Vid nad Cerknico, v tistih hribih, kjer še klije preprosto življenje in kjer so še doma dobri nožarji, je doma naš obtoženec France I., mali posestnik in mizar. Pred dobrim cerkniškim sodnikom se je poravnal s sosedom Francetom Ž. zaradi sporne meje. Dva poštena moža korenjaka sta bila priči, ko so na parcelah z vrvjo točno in pošteno potegnili končno mejo. Postavili so mejnik. France I. pa je bil pozneje premoten od samega pohlepa, da je letos 6. julija šel in izruval mejnik ter ga vrgel proč. Nastal je hud spor. Zaradi prestopka po § 224, ki pride prav redko v uporabo, je prišel mizar France pred sodnika. Ima 10 otrok, od teh 9 nepreskrbljenih. Priznal je in obžaloval svoje dejanje. Sodnik g. Gorečan pa mu je prav dobrohotno pripomnil:

»Poznate Aškerčevo balado o kmetu, ki je mejnike prestavljal. Kako mu je bilo hudo, da je mejnik prestavil. Še po smrti je potem nosil kamen in so ga ponči ljudje videli, kako je nosil kamen-mejnik nazaj.« France je sicer skesano vse priznal in se kesal. Priča France Ž. je med drugim pripomnil: »Kamen-mejnik še čaka, da ga kdo nazaj prinese. Tam leži.«

Oba sta sedaj v sporu. Sama malenkost. Lahko bi se spravila v božjem imenu in bi bil mir pri hiši. —

France I. je bil obsojen na 1 mesec zapora in 120 din denarne kazni, pogojno za 2 leti. France je sodbo sprejel. Sodnik pa mu je svetoval: »Za 2 leti pustite mejnike pri miru.«

Nova državna cesta Maribor-Rogaška Slatina-Zagreb

Rogaška Slatina, 28. novembra.

Nedavno je bil komisijski ogled za preureditev banovinske ceste Slov. Bistrica—Poljčane—Rogaška Slatina—hrvatska meja. Svoj čas je minister gosp. Kožulj odredil, da se pripravijo načrti in proračun za veliko cesto Zagreb—Krapina—Rogaška Slatina —Poljčane—Slov. Bistrica—Maribor. Rekonstrukcijo te cestne zveze bi naj izvršila Dravska banovina na svojem teritoriju in Savska na svojem ozemlju s pomočjo okrajnih cestnih odborov. Pri tej komisiji, ki se je podala na lice mesta, so sodelovali tehnični strokovnjaki in referenti banske uprave iz Ljubljane, savske banske uprave iz Zagreba, ravnatelj zdravilišča Rogaška Slatina in zastopniki ter tehnični referenti okrajnega cestnega odbora mariborskega. Cestni odbor Šmarje pri Jelšah žalibog ni poslal svojih zastopnikov, dasiravno je bil povabljen. V kolikor smo se informirali, bi se obstoječa banovinska, poprej okrajna cesta od hrvatske meje preko Rogaške Slatine in Poljčan do Slov. Bistrice tako razširila in izravnala, da bi imela značaj državne ceste. Ko bi bila ta rekonstrukcija in modernizacija te važne prometne žile gotova, naj bi država prevzela ceste v svojo upravo. Glavna preložitev in uravnava ceste bi se vršila od znanega prelaza čez železnico v Čigoncih na zapadno stran železnice ter bi cesta tekla odslej preko tunela na Križnem vrhu in bi se tam zasukala v ravni liniji na vzhodno stran železnice. Na ta način bi odpadli vsi trije težki in nevarni prelazi čez železnico med Slov. Bistrico in Poljčanami. Istotako bi odpadli tudi vsi izredno strmi klanci in velike vijuge med Slov. Bistrico in Poljčanami. Na Pečici pri Poljčanah bi se znana ostra krivulja močno razširila, da bi tudi najtežji avtobusi lahko vozili preko te strmine. V Rogaški Slatini in najbližji okolici bi se cesta modernizirala in asfaltirala. Za naše kraje bi ta modernizacija ceste Maribor—Rogaška Slatina pomenila mnogo in zaradi tega ta novi projekt iskreno pozdravljamo.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 zjutraj

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v C: ob 7 zjutraj	Temperatura v C: najvišja	Relativna vlaga %	Oblačnost	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	771·5	4·5	4·8	79	5	NE_1	—	—
Maribor	770·2	-3·0	4·0	90	7	N_2	—	—
Zagreb	772·2	-1·0	5·0	70	5	0	—	—
Belgrad	768·2	-2·0	3·0	95	5	N_1	—	—
Sarajevo	768·1	-2·0	2·0	95	10	0	—	—
Skoplje	763·6	0·0	1·0	80	10	W_3	0·3	sneg in dež
Split	766·1	3·0	5·0	30	4	NE_6	—	—
Kumbor	766·6	5·0	—	40	3	NNE_7	—	—
Rab	765·9	2·0	—	50	3	E_6	—	—

Vremenska napoved: Hladno, stanovitno in deloma oblačno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo ves dan pretežno jasno in sončno vreme. Po polnoči se je nekoliko pooblačilo. Danes zjutraj je bilo do 7 poloblačno. Najnižja temperatura na aerodromu —7.7° C.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 30. novembra: Andrej.
Sreda, 1. decembra: Zedinjenje.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste.

TEL. 27-30 **SLOGA**

Samo še danes ob 16 in 19·15 uri

Princesa ostrig

(Austernlilli)

Ob 21. uri slavnostna premiera pod pokroviteljstvom čehoslovaške republike g. Stanislava Minovskega enega izmed najlepših čehoslovaških filmov

Pater Vojteh

po romanu Jana Klecande
V glavnih vlogah: Rolf Wanka, Jirina Štepničkova, L. A. Struna, Jaroslav Marvan

TEL. 21-24 **MATICA**

Najvišja fronta svetovne vojne v dokumentaričnem veletilmu

Dolomiti v plamenih

Jutri dopoldne ob 10.30 uri izredna predstava pri znižanih cenah

TEL. 22-21 **UNION**

Film prekrasnih prirodnih slik

Samostanski lovec

po znamenitem romanu Ludvika Ganghofer-ja, pisatelja znanega dela „Grad Hubertus"

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri
Predstave jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri

Na praznik 1. decembra ob 10.30 dopoldne predstava po znižanih cenah od 2.50 dalje.

Vodstvo v razstavi bratov Šubicev bo v sredo, 1. decembra ob 11; vodi g. Marijan Marolt.

Miklavžev večer na odru frančiškanske prosvete v nedeljo 5. decembra ob 6. zvečer bo nekaj čisto izrednega, ker bo vse dogajanje še pred obdarovanjem poteklo zdaj v lepi, ljubezniv in poučni besedi sv. Petra na otroke, zdaj v humorju zabavne scene, ko hoče pijanček v nebesa, ki mu je nos »rdeč kot kuhana pesa«, pa spet v veledramatičnem prizoru med Faustom in Mephistom, v kateri slavi Faust svojo zmago nad zlim duhom. Nato pride iz še vedno zastrtih nebes mladeniški sv. Anton Padovanski, ki govori otrokom o »lepoti stvarstva, rož in cvetja« ter jim končno naznani prihod Miklavža in njegovega spremstva ob mogočnem slavnostnem bučanju orgel, srebrno zvenečih zvončkih in kadilu.

Darove za otroke in odrasle sprejema pisarna Pax et bonum v frančiškanski pasaži, katere bo Miklavž razdeljeval po vrstnem redu (opremljeni s tek. številkami, kakor bodo prinešeni). Rezervirajte si pravočasno prostore! Otroci v spremstvu staršev na stojišču vstopnine prosti, za sedeže polovična cena.

Režija: Milan Skrbinšek, režiser Nar. gledališča.

Ivan Noč je danes nesporno eden najbolj vidnih jugoslovanskih pianistov, ki se je znal uveljaviti doma in v inozemstvu. V primeroma kratkem času je njegovo ime prestopilo meje ožje domovine in uživa mednarodno upoštevanje. Del programa, ki mu je v tujini prinesel obilo uspeha, bo izvajal tudi na svojem koncertu v petek, dne 3. decembra t. l. ob 20 v veliki filharmonični dvorani. — Vstopnice v Matični knjigarni.

Letošnja koncertna sezona nam prinese v začetku decembra gostovanje slovitega francoskega violinskega virtuoza *Roberta Soetensa,* ki bo nastopil s samostojnim koncertom dne 6. decembra 1937 v veliki dvorani Filharmonične družbe. Pri klavirju ga bo spremljala pianistinja Suzana Roche. Na koncert že danes opozarjamo.

Učenke Mestnega liceja (ženske realne gimnazije) prirede na predvečer narodnega praznika, v torek, dne 30. novembra t. m. ob 17. uri v telovadnici zavoda akademijo s predavanjem, recitacijami, pevskimi in inštrumentalnimi točkami ter plesnim nastopom Starši, sorodniki učenk in prijatelji zavoda iskreno vabljeni!

Pri filozofskem predavanju v soboto zvečer so bile na hodniku pred mineraloškim institutom pomotoma vtaknjene sive rokavice v napačno suknjo. Pošten najditelj se vljudno naprosa, da jih prinese k vratarju na univerzo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Torek, 30. novembra: Zaprto.
Sreda, 1. decembra: ŠIMKOVI. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

V drami se pripravlja kot prihodnja noviteta drama »Bela bolezen«, ki je bila v lanski sezoni na repertoarju številnih odrov ter je dosegla povsod nenavaden uspeh. Delo bo zrežiral g. Ciril Debevec.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Torek, 30. novembra: PRODANA NEVESTA. Red A. Gostuje gosp. Jos. Križaj.
Sreda, 1. decembra: Ob 15: MALA FLORAMY. - Gostovanje ge. Marice Brumen Lubejeve. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: ANČKA. Izven. Znižane cene.

Dobeic-Samčeva opereta »Ančka«, ki se je uveljavila pri nas s prav toplim uspehom, se bo izvajala v sredo zvečer v običajni zasedbi. Originalne figure, dobri dovtipi in zabavni kupleti, poživljajo opereto, ki publiki zelo ugaja. Režiser prof. Osip Šest, dirigent Demetrij Žebre. Koreografija ing. P. Golovin.

Izseljenci so tudi naši ljudje

Pariz, novembra.

Zadnja nedelja je bila posvečena našim izseljencem. Časopisi so imeli vse polno člankov o izseljenskem vprašanju, po cerkvah so bili govori o izseljencih in nemalokje so bile celo akademije v ta namen. Domovina se je dostojno spomnila svojih sinov in hčera v tujini, ki so bili prisiljeni oditi v svet in iskat si kruha.

Polni lepih nad, da jim bo tujina dala vsega v izobilju, vsaj najpotrebnejšega, so se poslavljali. Gledali so na slabe strehe svojih hiš, na prazne hleve, mislili so na zadolžene domove. Toda prepričani so bili: ko se vrnemo ali pa še prej, bo vse popravljeno, vse v najlepšem redu.

»Železna kača« jih je odpeljala v svet. Prve v Francijo, druge v Nemčijo, spet tretje v Ameriko. —

Teh se sicer spominjajo v domovini, posebno na izseljensko nedeljo. Nehote pa se človeku pri tem vsili misel: kaj pa imajo izseljenci od vsega tega?

Kje pa so in kaj delajo naši v tujini? Letos jih je odšlo največ v Francijo. Na pomlad so odhajale iz Prekmurja kar cele skupine. To so bili sezonski poljski delavci, ki pa so tu ostali le do jeseni, da so pospravili zadnje pridelke. Proti jeseni in še sedaj pa odhajajo skupine gozdnih delavcev. Med njimi je največ Notranjcev. Mučijo se in garajo, da si prislužijo nekaj frankov, ki jih pošiljajo domov. Vsepovsod jih dobite. Razkropljeni so in prepuščeni sami sebi in na tujčevo milost in nemilost. Mnogi se prej ali slej vrnejo, veliko pa jih je, ki se izgube, da niti oblasti zanje ne vedo. In teh, žalibog, ni malo.

V Franciji je naše delavstvo tako razkropljeno, da ga je nemogoče zbrati v kakšne organizacije. Še težje pa je, da bi se delavstvo v svojih potrebah obrnilo na naše oblasti. Zato je nujno potrebno, da oni, ki so zato postavljeni, delavstvu stoje ob strani in mu pomagajo. Taki obiski rode sadove. Obiskovalec se pri tej priliki pogovori tudi z delodajalcem, kajti med izseljenci, posebno med novinci, je večina takih, ki tujega jezika ne znajo. Dobe se celo gospodarji, ki delavcem jemljejo vizume, papirje in jim niti težko prisluženih centimov ne izplačajo.

In na zimo se vračajo vsi izmozgani in izmučeni. Srečni so, da so sploh prišli.

Res, prav je napisano: Izseljensko vprašanje se mora rešiti in to čim prej. Nikar ne dovolimo, da se naša kri v tujini izgublja, da s tem slabi naše narodno telo. Da, izseljensko vprašanje se rešuje. Rešujejo ga tu in tam, eni tako, drugi spet drugače. Zdi pa se, da reševanje v toplih sobah na mehkih stolih in s cigarami v ustih ne bo rodilo mnogo uspehov, kajti od samega besedičenja tudi izseljenci nimajo nič.

L. B-c.

Nova modernizacija gorenjske ceste

Površinska obdelava od Naklega do Brezij

Ljubljana, 30. novembra.

Davi je bila za promet odprta lepo modernizirana cesta od Št. Vida do Jeperce. S tem je bilo izročenih v promet prvih 8 in pol km kar najbolj moderno zgrajene ceste. Ureditev državne ceste na Gorenjsko s tem seveda še ni zaključena in bo do prihodnjega poletja tlakovana še cesta od Ljubljane do Št. Vida in preložitev Gaštejskega klanca pri Kranju.

Tudi za cesto, ki vodi naprej od Kranja, so že pripravljeni načrti, obsegajoč slične preureditve in utrditve, kakor so bile napravljene na odsekih od Ljubljane do Kranja. Ker se pa modernizacije tako velikega obsega, kakor so bile opravljene že doslej na cesti Ljubljana—Kranj, ne dajo hitro izvršiti in ker je tudi težko dobiti hitro za to na razpolago potrebna denarna sredstva, bodo nekatere dele gorenjske ceste skušali začasno urediti tako, da bodo ustrezali vsaj v glavnem zahtevam sodobnega prometa. Tako za tujski, kakor tudi domači promet bi bila že velika pridobitev, če bi gorenjska cesta v svojem nadaljevanju bila brez prahu in globokih lukenj, ki jih niti sproti ni mogoče zadostno popravljati. To bi bilo mogoče, če bi se obdelala vsaj površina ceste, slično kakor so obdelali deloma letos cesto, ki vodi od Maribora mimo Št. Ilja do državne meje. Pri taki modernizaciji ostane sicer stara smer ceste, pač pa se njena površina obdela s tankim slojem asfalta, ki varuje cesto pred prahom in neprijetnimi luknjami.

Asfaltno površinsko obdelavo, ki bo seveda služila le kot začasno in zasilna modernizacija, bo v prihodnjem letu dobila gorenjska cesta *od Naklega do Brezij. Dobrih 11 km dolgi odsek bodo obdelali z vročim, po potrebi pa tudi z mrzlim asfaltom.* Ker je mogoče pravilno izdelati površinsko obdelavo z vročim asfaltom le v suhem vremenu, bodo morali v deževnem vremenu nadaljevati modernizacijo v tako imenovanem mrzlem postopku, sicer bi pri izredni deževnosti naših poletij ne prišli nikamor naprej. Ker je pa ta modernizacija zamišljena kot začasna rešitev, pa mora biti hitro opravljena, da bo čim hitreje služila prometu in da bo ob času izdelave čim manj zadrževala promet.

Te dni je bila tudi že prva licitacija za modernizacijo tega odseka. Udeležilo se je je zadostno število podjetnikov in je uspela. Na licitacijo sta prišla oba načina površinske izdelave ter je bil najnižji ponudnik gradbeno podjetje »Slograde« iz Ljubljane, ki je za obdelavo z vročim asfaltom ponudil 8.4% popusta od proračunane vsote. To delo bi torej izvršil za 2.017.000 din. Za primer, da bi moral vso progo izdelati v mrzlem načinu, pa je ponudil 3.7% popusta ter bi stala modernizacija ceste na ta način 2,121 000 din. Ker bo podjetje ob lepem vremenu delalo z vročim načinom, ob deževnem vremenu pa z mrzlim, *bo modernizacija ceste glede na sedanjo licitacijo verjetno stala okrog 2,060.000 din,* ker moramo računati, da bo približno polovica delovnih dni deževnih. Ni dvoma, da bo licitacijo pristojno ministrstvo potrdilo, s čemur bo zagotovljeno za prihodnje leto novo zaposlenje domačinov in nova modernizacija gorenjske ceste.

ČASNIKARSKI KONCERT

1. decembra ob 20³⁰ v dvorani na Taboru

Vstopnice so na razpolago od sobote naprej v Matični knjigarni

Proslava 1. decembra v Celju

Danes ob pol devetih zvečer bo Katoliško prosvetno društvo priredilo v dvorani Ljudske posojilnice proslavo za praznik zedinjenja. Pri akademiji bodo sodelovali Fantovski odsek, Dekliški krožek, Celjski zvon, Celjski otet in salonski orkester pod vodstvom g. Lenardona. Akademija se bo začela z državno himno, katero zaigra salonski orkester, nato sledi deklamacija Osvobojenje. Mladci Fantovskega odseka bodo izvedli vajo Pred šotorom. Celjski oktet bo zapel rusko narodno »Ej uhnjen«, slovensko narodno »Sedem si rož povezala mi« in »Zdravico«. Sledil bo govor akademika g. Emila Klinca: »Naš narodni praznik«. Člani Fantovskega odseka bodo izvajali nekaj točk lahke atletike, članice Dekliškega krožka pa simbolično vajo: Vera, upanje, ljubezen. Sledi kolo. Za zaključek bo Celjski zvon zapel Vilherjevo »V mraku« in dr. A. Schawobovo »Še ena«. Obiskovalci prosvetnih večerov imajo že vstopnice rezervirane, drugi pa jih lahko še danes popoldne dobijo v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi. Prisrčno vabljeni vsi!

Seja SK Jugoslavije namesto danes jutri, v torek, ob 8. zvečer.

Vabilo k proslavi narodnega praznika

Someščani! 1. december praznujemo kot državni praznik troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. Vsi državni in javni uradi razobesijo ta dan državne zastave; pozivam pa tudi vse ljubljanske meščane, da okrasijo svoje hiše z državnimi zastavami in tako izvrše svojo patriotično in državljansko dolžnost. Vse trgovinske in obrtne obratovalnice morajo biti ta dan zaprte. — Predsednik mestne občine: *dr. Adlešič Juro,* s. r.

Skupina bojevnikov Ljubljana — Sv. Peter — poziva članstvo, da se udeleži manifestacijskega obhoda dne 1. decembra. Zbirališče ob tri četrt na šest zvečer pri Vodnikovem spomeniku.

Bojevnike pozivamo, da se udeleže 1. decembra manifestacijskega obhoda. Zbirališče ob pol 6. zvečer na Krekovem trgu ob poslopju finančne direkcije. Zveza bojevnikov.

Na praznik od 4 do ½5 popoldne bo razpoložena za člane pododbora v društveni sobi na Kongresnem trgu 1/II. listina za častitanje. Uprava pododbora.

Legija koroških borcev se udeleži 1. decembra obhoda v proslavo Zedinjenja skupno z ostalimi bojevniškimi organizacijami. Zbor na Krekovem trgu pred finančno direkcijo ob 17.45.

Jutri medmestna tekma Ljubljana-Maribor

Že tretjič to leto si bosta stali nasproti nogometni reprezentanci Ljubljane in Maribora. Dve tekmi sta se odigrali v Mariboru. V zgodnji spomladi je Ljubljana porazila Maribor z 3:1, drugič, ko je Ljubljana nastopila brez ligašev, pa je Maribor dosegel rezultat 4:0. Jutri bo šlo Ljubljani potemtakem za revanš.

Reprezentanca Maribora, ki je sestavljena iz najboljših igralcev treh klubov, nastopi v postavi: Sweighofer, Ronjak, Barlovič, Golinar, Kirbiš, Kornfeld, Ogrizek, Vesnaver, Vodeb, Pavlin, Kreiner. Ljubljansko reprezentanco bo najbrž tvorilo kompletno ligino moštvo Ljubljane. V kolikor bi Tičar, ki je bil v Celju blesiran, ne mogel nastopiti, bodo predvidoma igrali v sledeči sestavi: Pogačnik, Hasel, Bertoncelj, Žitnik, Vovk, Boncelj, Janežič, Pupo, Lah, Slapar, Bertoncelj II.

Ker je ta tekma prestižnega pomena, bo gotovo nudila nešteto lepih momentov, tako da bodo ljubitelji nogometa prišli na svoj račun. Tekma bo na igrišču ob Tyrševi cesti ob 14. Predtekmo odigrata druga garnitura Ljubljane in Jadran ob 1 popoldne. — Cene popularne.

Natečaj za osnutke lepaka ljubljanskega velesema

Uprava velesejma razpisuje natečaj za osnutke lepakov junijskega velesejma v letu 1938.

Osnutki morajo biti izvedeni umetniško za litografični tisk, največ v treh barvah. Format osnutka mora obsegati 70x100 cm. Besedilo: XVIII. velesejem v Ljubljani od 4. do 13. junija 1938. Črke besedila morajo biti dobro čitljive. Avtor prvonagrajenega osnutka je zavezan sestaviti v litografičnem zavodu tudi besedila v petih drugih jezikih.

Natečajniki morajo poslati z geslom opremljene osnutke do 31. decembra 1937 opoldne ravnateljstvu Ljubljanskega velesejma. Istočasno morajo poslati svoj točen naslov v zapečateni kuverti, na kateri je označeno geslo osnutka. Nagrajene in neodkupljene osnutke lahko dvignejo natečajniki med 1. in 15. febr. 1938.

Predvidene so sledeče nagrade: ena za 2000 din, ena za 500 din in dve po 250 din.

Avtor prvonagrajenega osnutka dobi polovico nagrade takoj, drugo polovico pa čim predloži litografični zavod poizkusni odtis.

Rezervne častnike pozivamo, da se udeleže službe božje na praznik Zedinjenja, 1. decembra v smislu uradne objave.

Vsi Jeseničani se vljudno vabijo, da se udeleže dne 30. t. m. ob pol 8 zvečer pred občinskim domom (carinarnico) zborovanja in sprevoda na Kregov trg, v proslavo narodnega praznika dne 1. decembra 1937.

Hišni lastniki na Gosposvetski cesti, trgu kralja Aleksandra, Prešernovi cesti in Krekovem trgu, kjer se bo pomikal sprevod, se naprošajo, da svoje hiše razsvetle, vsi ostali pa, da razobesijo zastave.

Od tu in tam

Lovska razstava v Berlinu se je zaključila. Razstavo, na kateri je sodelovala tudi naša država, je obiskalo okrog pol milijona ljudi. Razstavni odbor je podelil razstavljalcem veliko število raznih kolajn in tudi nekaj drugih nagrad.

V Zagrebu je včeraj umrl poslanec dr. Filip Čondrič, odvetnik v Banjaluki. Star je bil Čondrič šele 47 let. Za poslanca je bil izvoljen pred dvema letoma v Banjaluki na listi dr. Vladka Mačka. Čondriča so poznali vsi kot Mačkovega poslanca, ki se je mnogo trudil, da bi muslimane sprijaznil z idejami bivše HSS.

Sardele so se izredno pocenile ter jih na Sušaku prodajajo po 1 din kg. Lov na male sardele je v polnem teku, da se ribiči nadejajo, če ne velikega, pa vsaj dobrega zaslužka. Le to jih skrbi, da so cene tako nizko padle.

Tudi v Zagrebu so v nedeljo praznovali izseljensko nedeljo, s katero so začeli izseljenski teden. Obenem so priredili izseljensko razstavo, v kateri so prikazali delo naših izseljencev (zlasti hrvaških) in njihove zveze s staro domovino. Poleg tega bodo imeli znani izseljenski delavci več predavanj v radijski postaji v Zagrebu.

Svatba je bila pripravljena, le ženina ni bilo od nikoder, namreč v Ludbregu pri Zagrebu. V Ludbregu se je pred nekaj meseci pojavil nek Ivan Marjan in se kmalu po prihodu v vas seznanil z mlado Katico. Ljubezen je bila zelo vroča, dokler ni Marjan predlagal poroke. Predlog je bil sprejet ter je bila poroka določena na soboto. Nekaj dni prej je Marjan odšel v Zagreb z izgovorom, da si mora nakupiti nekaj stvari, Katica pa mu je posodila denar. Tako so minili zadnji dnevi. Dekletovi starši so pripravili vse za poroko in svatbo, le ženina ni hotelo biti nazaj iz Zagreba. Nevesta je čakala in čakala, toda Marjana ni bilo. Nazadnje so pa svatje le šli pogledat na Marjanov dom. Kako so bili začudeni, ko ženina ni bilo, z njim vred pa so iz nevestine sobe izginili razni kovčegi in mnogo obleke. Šele sedaj so dekle in njeni starši spoznali, da so nasedli spretnemu sleparju.

Cene svinjam še nadalje padajo. Kljub temu, da je sedaj nastopila sezona za tovarne, ki predelujejo svinjsko meso, ter so se kot kupci pojavili tudi zasebniki, ki zakoljejo prašiča za praznike doma, cene padajo, čeprav le v majhni meri. V Slavoniji se plačujejo mesnati prašiči po 6 do 6.50 din za kg žive teže, debeli prašiči pa po 7 do 7.50 din. Edino plemenske svinje se plačujejo dražje: po 9 do 10 di za kg živo teže. Mladi prašički se plačujejo po 40 do 130 din za kos.

»Dan pogozdovanja« so v nedeljo praznovali Splitčani, člani planinskega društva »Mosor«. V splošnem zanimanju za pogozdovanje dalmatinskih kraških hribov so se prvi oglasili člani »Mosorja« in sklenili, da bodo sami začeli pogozdovati hrib, na katerem stoji njihov dom. V nedeljo so nameravali zasaditi nekaj tisoč mladih drevesc, vendar jih je s hriba odpodil hud vihar. Zato so sklenili, da bodo prihodnji teden začeli pogozdovati goličave.

Splitčani se spet ogrevajo za ustanovitev svojega stalnega gledališča, ki bi imelo i dramo i opero. Pred leti so že imeli gledališče, vendar so v njem igrali večinoma nepoklicni igralci. Zaradi velikih denarnih izgub pa so s predstavami nehali, a povabili od časa do časa kako drugo jugoslovansko gledališče v goste. Ob takih prilikah je vedno prišlo do sporov glede nagrad. Ko so se nazadnje Splitčani pogajali z zagrebško dramo, so spoznali, da gostovanja tudi veliko stanejo. Ob velikih zahtevah Zagrebčanov so se pogajanja razbila in zato so spet začeli misliti na ustanovitev domačega gledališča.

V vsej Jugoslaviji je bilo v začetku tekočega leta 1379 telefonskih central, od katerih je bilo 625 državnih, 753 pogodbenih in 1 samostojna. Podcentral je bilo 1000, od teh avtomatskih 499 ter 501 na pogon z roko. Telefonskih aparatov pa je bilo v vsej državi 50.928, od teh avtomatskih 31.853. Telefonskih naročnikov je bilo 41.616 ali 5514 več kakor predlanskim. Vseh telefonskih razgovorov je bilo lani 254 milij. ali skoraj 25 milij. razgovorov več kakor predlanskim.

Lovci iz vse države so zborovali v nedeljo v Brčkem. Občni zbor je potekel mirno, nov predlog so postavili le slovenski delegati, ki so zahtevali, da se zanje vstavi v odbor še tretje podpredsedniško mesto, čeprav kaj takega v pravilih ne stoji. Zborovalci so predlog slovenskih delegatov sprejeli ter je bil nato v nov odbor izvoljen kot tretji podpredsednik dr. Anton Krejči iz Ljubljane.

Vso družino so neznani razbojniki poklali v Lamincih pri Banjaluki. Vasica je oddaljena od mesta komaj nekaj kilometrov ter je znana kot selišče premožnih in naprednih kmetov. Najbogatejša zadruga v vasi je bila zadruga Mihaela Lukiča, ki se je bavil tudi s trgovino. V nedeljo zjutraj pa so sosedje opazili, da iz Lukičeve hiše ni nikogar ven. V zli slutnji so vlomili v hišo, kjer se jim je pa nudil strahovit prizor. Mrtvi so v krvi ležali stari gospodar Mihael, zraven njega njegova žena, a v drugi sobi sin z ženo in z dvema otrokoma. Vse omare pa so bile razbite. — Doslej neznanim razbojnikom še niso prišli na sled. Zločinci so očividno računali na večje vsote denarja ter so pobili vseh šest članov družine. Zločin, za kakršnega ljudje že dolgo niso slišali, je prebivalstvo silno razburil. Vsi so prepričani, da so morilci razbojniki, ki so nedavno pobegnili iz zaporov jetnišnice v Novi Gradiški.

Tovarno za impregniranje lesa so dozidali v Slavonskem Brodu. Tovarno je postavila francoska družba »Ditad«. Preteklo nedeljo so oblasti dale pregledati novo tovarniško poslopje ter nato tovarni izdale obrtno dovoljenje. Tvrdka bo imela tako velik obrat, da bo odslej lahko konkurirala vsem domačim podjetnikom, zlasti pri licitacijah za nabavo pragov našim železnicam.

Tihotapstvo z alkoholnimi pijačami se je v zadnjem času zelo razvilo tudi v Belgradu. Zaradi prepogostih spopadov z mitničarji, je mesto svoje trošarinske paznike oborožilo s puškami. Včeraj ponoči pa je prišlo med tihotapci in mitničarji do prave bitke. Mitničarjem se je posrečilo enega od tihotapcev obstreliti, da je pozneje v bolnišnici umrl.

Po dva do sedem mesecev strogega zapora je dobilo nekaj kmetov iz okolice Kupinca, ker so pred meseci požgali barake bližnje ciganske naselbine. Zakaj in kako so požig izvršili, je naš list že poročal. Prva sodna razprava je bila zaradi zaslišanja nadaljnjih prič preložena, včeraj pa je bila izrečena razsodba. Pet kmetov bo moralo sedeti po nekaj mesecev, ostale pa je sodišče zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo.

Način izkoriščanja delavcev in nepričakovane posledice

Mnogo so že pisali o tem, da bi vojvoda Windsorski obiskal Ameriko. Kdo ve, kolikokrat je že nameraval odpotovati, pa se je vedno moral »skesati«. Nekdaj za njegovo prosto obnašanje in prezir vseh starinskih formalnosti navdušeni Američani so mu nenadoma postal skrajno sovražni. Zakaj?

Vsakomur je še v spominu grad Candé, kjer je bivši angleški kralj priredil poročno snidenje in svatbo. Grad Candé pa je last nekega Bedeauja (B-doja), nekdaj navadnega francoskega delavca, ki si je v Ameriki zaslužil milijone samo s svojo bistroumnostjo. Izmislil si je namreč poseben način dela, postavil delavno enoto »B«, ki odloča o višini delavske plače. Delavec mora doseči 60 »B« na uro, t. j. narediti mora toliko, kolikor so inženirji s točnimi zapiski ugotovili, da je mogoče narediti v eni uri. Če naredi manj, mu odtrgajo od plače, če naredi več, dobi 75% nagrade, določene za to; drugih 25% pa dobe »priganjači«.

S tem svojim načrtom »skrajne dajatve« ozir. čim popolnejšega izkoriščanja delavskih moči je žel lepe uspehe pri velikih industrijalcih, ki so mu za to izplačali lepe milijončke, zameril pa se je ameriškemu delavstvu, ker je bilo zaradi njegovega sistema na tisoče delavcev odpuščenih, ostali pa tem huje vpreženi.

Da je njihovo sovraštvo res veliko, se vidi že iz tega, da so ga prenesli tudi na poprej toliko priljubljenega vojvoda Windsorskega, za katerega je vsak vedel, kako je naklonjen delavcem in vsem najbolj zavrženim plastem ljudstva. Saj je nekoč obiskal waleške rudarje in jim rekel: »Če se nihče drugi v tej deželi ne briga za vas, se bom jaz, vaš kralj!« Takrat je bil namreč še kralj.

Bedeaujeva žena, Amerikanka po rodu, je bila namreč že prej iskrena prijateljica bivše gospe Simpsonove. Ko se je ta nameravala omožiti z vojvodom, jima je dala na razpolago svoj grad v Franciji, njen mož pa se je ponudil, da jih bo spremljal na poučno potovanje po Ameriki, katero tako dobro pozna, kjer se je potil kot ubog delavec in jo zapustil kot mogočen bogataš. Ko so Američani zvedeli za to, so se dvignili v mogočen protest proti vojvodovemu prihodu. Če bo šel sam s svojo ženo, ki je Američanka, bo morda vendarle zmagala radovednost.

»Igračа« za odrasle, in sicer za nemške policaje in avtomobiliste, ki se z njo uče, kako je treba opravljati službo na prometnih cestah, oziroma, kako je treba po njih voziti, da ne pride do nesreče. — To igračo si je izmislil poveljnik nemške policije.

Ali znate dobro sklepati?

Odgovor na včerajšnja vprašanja

Odgovor na prvi primer: Oče je svetoval sinu, naj sam obvesti policijo; kajti:

1. če bi oče sam telefoniral, bi se zdelo, da hoče kot policijski nadzornik posredovati za sina; bi ne bil več neprestranski.
2. Če bi rekel sinu, naj molči, bi bil nepošten.
3. Če bi rekel sinu, naj počaka do prihodnjega dne, bi zločinu neprostovoljnega uboja, za katerega so velike olajševalne okolščine, dodal še zločin zakrknjenosti, neopravičenega bega pred pravico.

Odgovor na drugi primer: Blagajnik je opozoril vodstvo, kajti

1. če bi čakal, da bi mu prizadeta stranka denar sama vrnila, bi najbrž čakal zaman.
2. Če bi sam vplačal, ki se mu zdelo, da je varal vodstvo, ki mu je vedno popolnoma zaupalo.
3. Če bi telefoniral raznim strankam, bi se pregrešil zoper vodstvo, ki edino ima pravico do pobude vseh stvarch.

„Beg iz raja"

Ribiči, ki ribarijo ob obali Floride v Ameriki, so pred nedavnim opazili nedaleč od brega čoln, ki so ga morski valovi neusmiljeno premetavali po razburkani gladini. Takoj so zaslutili, da gre za nesrečo in da bi ljudje, ki so se vozili s tem čolnom — bilo jih je štirinajst — radi čimprej prišli v varen pristan. S pomočjo ribičev se jim je to res posrečilo. Ko so se ti neznanci — bili so sami Američani — tudi nekoliko odpočili od dolgega tavanja po morju ter prepodli strah, ki so ga bili med potjo prestali, so začeli pripovedovati tudi kaj več o tem, kar se je zadnje čase z njimi zgodilo. Njihova pot je bila prava pustolovščina, ki se je tako nesrečno končala na Floridi.

Nekako takole so pripovedovali o svojih doživljajih: »Sklenili smo, da bežimo proč od kulturnih dežel, in se naselimo kje na samotnem otoku, ki ga še ni zasegla kakšna civilizacija. Zamišljali smo si tak otok kot nekak raj. In tak otok smo našli. Leži vzhodno od Bahamskega otočja in se imenuje Inugua. Na njem ni tujcev, pač pa žive tam sami domačini-divjaki. Podnebje je zelo milo. Zemlja rodi vse leto. Otok pa je bogat tudi po tem, ker je v bližini vse polno prvovrstnih rib, po gozdovih na otoku pa mnogo divjačine. Ko smo dospeli na ta otok, smo se počutili nedopovedljivo srečne. Nihče ni mislil, da bi se še kdaj vrnil nazaj med tako imenovani kulturni svet. Življenje je bilo prijetno. S seboj smo imeli tudi radio-aparat, da bi se včasih z njim tudi po »moderno« malo zabavali. Tamkajšnji domačini pa niso bili kar nič zadovoljni z nami, ko so uvideli, da nameravamo zavedno ostati tam. Niso bili nič kaj zaupljivi in vselej so se izmikali, kadarkoli smo se jim hoteli malo bolj približati in jih hoteli prepričati, da nismo nevarni ljudje. Celo nasprotno: Vedno bolj so se prizadevali, kako bi nas stirali z otoka. Razmerje med nami in tamkajšnjimi domačini je postajalo vedno bolj napeto, začelo se je pravo sovraštvo in na vsezadnje je izbruhnila — vojna.

Divjaki so nas napadli, nekaj naših pobili in nam požgali hiše, ki smo si jih takoj po našem prihodu tja postavili. Rešili smo se le na ta način, da smo hitro zbežali na svoj motorni čoln in se odpeljali. Zaloge bencina pa so nam kmalu pošle in tako smo se morali prepustiti valovom na milost in nemilost, lačni in premraženi, dokler nas v zadnjem trenutku niste rešili vi, vse onemogle in do smrti izmučene.«

To je res bridek obračun divjakov nad onimi, ki hočejo z radiom zmotiti mir v njihovem »raju«. Najbrž so pa tudi spoznali, da jim takšni pustolovci ne bodo kaj prida koristili.

Mongolski voditelj knez Teh sprejema čestitke japonskega častnika ob priliki ustanovitve nove neodvisne mongolske države v Aziji.

Namesto svetilniških čuvajev - avtomati

Dasi na morskih svetilnikih in stevilniških ladjah vse bolj uvajajo avtomatske naprave, so zaradi večje varnosti in zanesljivosti le še potrebni svetilniški čuvaji. Tak samotar je popolnoma izločen od človeške družbe: bučanje morskih valov, žvižganje besnih vetrov, oddaljeno piskanje siren in piščalk, to je večna pesem okoli takega samotarja v brezmejnem prostoru. Edini morski svetilnik brez čuvaja imajo Združene države na vzhodnoindijskem otoku Navassa. Tu so čuvaja odpravili, ker ga je na neobljudenem in povsem zapuščenem otoku pretežko vzdrževati. Namesto čuvaja ima tamošnji svetilnik dva avtomatična žarometa, ki stojita drug nad drugim in imata vsak svojo posebno zalogo plina, ki zadošča za oba. Vsaj ena luč na ta način nikoli ne odpove. Zaradi varčevanja s plinom in elektriko ima svetilnik zanimivo svojevrstno napravo. Acetilensko svetilko ugašajo podnevi sončni valovi, ki jih regulirajo bolj ali manj odmaknjene kovinske plošče. Posebna kovinska plošča tudi spreminja sončno energijo v elektriko. To je osnovano na istem načelu, po katerem se avtomatsko odpirajo vrata pri večjih kolodvorskih čakalnicah v Ameriki. Take avtomatske naprave delujejo povsem brezhibno. Tako n. pr. žarometi na Molokinu na Havajskih otokih brez kakršnegakoli človeškega sodelovanja skoraj 20 let razsvetljuje svojo okolico, nad dvestomilijonkrat je zažarela na njem električna luč in spet ugasnila. Dve žarometni boji sta goreli po poldrugo leto vsaka, ko so ju enkrat napolnili z acetilinskim plinom. V zvezi z napredujočo pomorsko tehniko je za vedno odklenkalo tudi razvpitim morskim rokomavhom, ki so se dolgo vrsto desetletij preživljali samo od brodolomov. Samo na Floridskem klečevju je bilo baje kakih 50 brezvestnih špekulantov, ki so venomer prežali na nesrečne žrtve.

Kaj pa potem? »Tonček,« reče mati, »danes se pa kar lepo umij! Veš, stric pride na obisk. Glej, da ne pozabiš!«

»Bom že, ampak — kaj potem, če strica ne bo?« vpraša zaskrbljeno Tonček.

Velikanski mamut „Vranglovec"

Najsevernejši konec ruske zemlje in številni otoki, zaviti v večni led, so postali posebno v zadnjem času pozorišče najbolj vnetega raziskovanja znanstvenikov vseh vrst. Med vsemi odkritji v teh krajih pa je menda nemalo pomembno tudi ono, ko so odkopali na Vranglovem otoku velikanskega mamuta, kakršni so tam živeli v nekdanjih, davnih časih. Truplo tega mamuta se je ohranilo tako dobro, da se ni moglo boljše in učenjaki pravijo, da je šele sedaj doprinešen pravi dokaz, kakšna je ta ogromna žival v resnici bila. Moskovska akademija znanosti se je sedaj odločila, da pošlje na kraj te čudovite najdbe novo večjo odpravo, da mamuta popolnoma takšnega, kot je bil izkopan, prepelje v Moskvo.

Vranglov otok, kjer so našli mamuta, leži v Severnem ledenem morju, ne daleč proč od severne obale vzhodne Sibirije. Meri le približno toliko kot naša Gorenjska. Na njem so naredko poseljeni Eskimi.

Rusi so se tega otoka polastili šele leta 1924. Na njem so postavili v zadnjem času tudi radiopostajo, ki prenaša v svet senzacionalna poročila, če so le vsa vsaj približno takšna, kakor to zadnje o velikem predpotopnem mamutu, ki meri v daljavo devetnajst angleških čevljev.

Sodnik: »Zdaj pa kar hočete: 100 din ali dva meseca ječe!«

Fronc: »Oh, gospod, dajte mi 100 din!«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 30. novembra: 12 Havajske pesmice (pl.) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Vesel opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Vreme, borza — 18 Originalna švicarska godba (bratje Malenšek) — 18.40 Problemi demokracije (g. dr. Andrej Gosar, univ. prof.) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: 50 let prenašanja in izkoriščavanja električne energije po Teslinem sistemu (Milivoje Radič) — 19.50 Zabavni tednik — 20 Nastop mladih pevcev: gdč. Štefanija Pavlovčičeva, gdč. Milica Polajnarjeva, g. Ladislav Rakovec in g. Anton Sladoljev — 21.15 Citre solo, g. E. Mezgolits — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zabavna urica (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 30. novembra: Belgrad: 20 Ruske pesmi; 20.30 Plošče; 22.20 Plesna glasba — *Zagreb:* 20 Klavir; 20.30 Petje; 21.30 Lahka glasba — *Dunaj:* 19.40 Pester program; 22.20 Plesna glasba — *Budimpešta:* 20 Igra; 21.30 Plesna glasba; 22.45 Operni orkester — *Trst-Milan:* 20.30 Glasba; 22 Opera »Mionon« — *Rim-Bari:* 21 Igra; 22.15 Koncert — *Praga:* 19.50 Kitara; 20.25 Igra; — *Varšava.* 19.30 Petje — *Berlin:* 20.15 Zabavni koncert — *Künigsberg:* 19.45 Plošče — *Hamburg:* 19.10 Zabavni koncert — *Vratislava:* 19.10 Petje; 20.45 Pester program — *Stuttgart:* 20.15 Plesna glasba

»Za božjo voljo, Danijel, kje pa si?«
»V levnjaku!«

M. Jacoby - R. Leigh: 59

Poročnik indijske brigade

»Dobro, storite to, potem pa poiščite mojo hčerko. Tako je vznemirjena zaradi vseh teh dogodkov — — — Jaz pa kar ne morem govoriti z njo... Zdaj niti ne sluti, da je nevarnost, ki nam vsem skupaj grozi, tako velika! Nisem imel toliko poguma, da bi ji bil to povedal...«

»Čez pol ure bom pri nji!«

Po teh besedah je Vickers pozdravil polkovnika in naglo odšel. Blizu konjarne, kjer so bili pod streho konji njegovega oddelka, je Geoffrey našel sedemletnega sinčka indijskega narednika Prema. Malček je spremil očeta do konjarne, zdaj pa je čakal pred hlevi, kdaj se bo vrnil in ga odvedel domov.

Prema je bil eden najzvestejših domačih vojakov. Geoffrey je imel to zvesto dušo prav rad, nič manj pa njegovega sinčka. Vickers je vedel, kako rad ima mali Prema konje, zato ga je zdaj vzel s seboj in ga odvedel do hleva.

Stopil je noter, da bi pripeljal svojega konja ven. Čez trenutek se je vrnil in vodil žival za uzdo.

Posadil je malega Prema na sedlo in se mu zasmejal:

»Zdaj si pa majhen general!«

Malček je resno odgovarjal:

»Še nisem, toda ko bom zrastel, bom tvoj narednik, kakor je moj oče.«

Otrok je malo pojezdil, Geoffrey mu je vodil konja.

»Tako, zdaj pojdi pa lepo k materi!«

Fantek se je nasmejal in jo odkuril.

»Kaj bo z njim in z drugimi njegove vrste, če nas kaj iznenadi?«

Vickersa je začela mučiti ta misel in se je ni mogel otresti vso pot.

Nameril se je bil izven zidovja trdnjave, v kateri so prebivali samo vojaki in Angleži, tja, kjer se je širilo mesto domačinov. To mesto ni bilo nič drugega kakor petdeset lesenih lop na enem kupu. V njih so živele družine indijskih vojakov, ki so se za svojimi očeti selile od vojašnice do vojašnice.

Ženske v tem mestecu so bile danes razburjene. Zbrale so se okrog Premove žene, lepe mlade črnolase Indijke, ki je zdaj držala v naročju sinka, ki je pred dobrim trenutkom pritekel domov in ji pripovedoval, da je jezdil na konju sahiba Vickersa in da je sahib prepeljaval konja sem in tja.

Geoffrey je še kar dobro govoril jezik teh ljudi, zato mu ni bilo težko ženskam pojastniti, kaj grozi mestu. Dejal je, da se je treba bati napada Suristancev in da bo zaradi tega bolje, če povežejo svoje najpotrebnejše in se z otroki vred preselijo v trdnjavo.

S seboj je pripeljal dva domača vojaka, ki naj bi to selitev nadzorovala in jo pospešila.

»Čez eno uro morajo biti vse ženske v trdnjavi. Razdelita jih kamorkoli, kjer je kaj prostora! Spravili jih boste najlaže v lope zadaj.«

Potem se je obrnil k ženskam:

»Ve se pa zdaj obrnite!«

Vzdignilo se je tarnanje in zmeda, ki je vedno bolj rasla in postajala glasnejša.

Vickers, ki se je že hotel vrniti v trdnjavo, je ob ženskem vrišču spet obstal in videl, da je Premova žena, ki je imela med vsemi velik ugled, ker je bila žena narednika v Chukotiju, začela miriti svoje tovarišice, ki jih je novica do kraja preplašila.

Vickers je sam delno razumel, kaj jim je pripovedovala, da bi jih potolažila. Toda že iz teh nekaj besed, ki jih je razumel, se je prepričal, da se bo ženski posrečilo, da jih pomiri in da bodo vse te Indijke o pravem času v trdnjavi na varnem.

Zato je odšel, da bi po toliko zmedah in skrbeh vendarle že poiskal Elizabeto in spregovoril z njo nekaj besedi.

Poveljnikova hiša je bila blizu notranjega ozidja na mali vzpetini, na katero so držale kamenite stopnice. Hiša je bila obkrožena z majhno pokrito ploščadjo, ki je bila ograjena z nizkim zidom in s katere se je človeku nudil pogled čez vse trdnjavsko dvorišče in še izven ozidja v bleščečo se daljavo.

Ko je Geoffrey stopal po bregu, je zagledal Elizabeto, ki je stala sama pri ograji in gledala za konjeniškim polkom, čigar sprevod se je zdaj kakor črna kača vil po pustinji proti Lohari.

Vickers je za trenutek obstal. Kakor da je nenadno pozabil na dekle, ki ga je po tolikem času in odsotnosti spet zagledal, se je zazrl tudi on v daljavo...

Vickers je posadil malega Indijca na svojega konja

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din za inozemstvo 28 Din. Uredništvo Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.